

Ewa Hadrian

**Rok Hieronima.
Obchody Roku Hieronima Łopacińskiego
w WBP im. H. Łopacińskiego w Lublinie**

**Uchwała nr 866/XXVII/2006
Rady Miasta Lublin
z dnia 26 stycznia 2006 r.
w sprawie ustanowienia roku 2006 Rokiem Hieronima Łopacińskiego**

§ 1

W związku z 100. rocznicą śmierci Hieronima Łopacińskiego – wybitnego uczonego, bibliofila i regionalisty – ustanawia się rok 2006 na terenie miasta Lublin Rokiem Hieronima Łopacińskiego.

§ 2

Rada Miasta Lublin zwraca się do instytucji kultury, organizacji społeczno-kulturalnych oraz mieszkańców Lublina o włączenie się do obchodów roku Hieronima Łopacińskiego i upamiętnienia w ten sposób zasłużonego dla lubelskiej kultury i życia społecznego naszego miasta – językoznawcy, bibliofila, etnografa i historyka Lublina.

W roku 2006 WBP im. H. Łopacińskiego podjęła wiele inicjatyw, których celem była popularyzacja życia i dzieła wybitnego mieszkańca Lublina, patrona Biblioteki. Na czele Komitetu Organizacyjnego Roku Łopacińskiego stanął dr Zdzisław Bieleń – wicedyrektor WBP im. H. Łopacińskiego ds. merytorycznych. Patronat honorowy nad Rokiem Łopacińskiego objęli: J. E. Metropolita Lubelski, Wojewoda Lubelski, Marszałek Województwa Lubelskiego, Prezydent Miasta Lublin, Rektorzy Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II i Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Prezesa Polskiej Akademii Nauk i Lubelskiego Towarzystwa Naukowego.

Do współpracy z WBP włączyły się m.in. Lubelskie Towarzystwo Miłośników Książki i Towarzystwo Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego. Własny, bogaty program Roku Łopacińskiego, realizowały m.in. Miejska Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego w Lublinie i Muzeum Lubelskie.

Ukazała się – od dawna oczekiwana – monografia patrona WBP *Hieronim Łopaciński 1860-1906: człowiek, dzieło, pamięć*, owoc kilkuletniej pracy dra Adriana Uljasza¹. Stała się ona wydawniczym wydarzeniem dla wszystkich, którzy Hieronima Łopacińskiego mieli w kręgu swych zawodowych i pozazawodowych zainteresowań. Warto dodać, że dr Uljasz w wyniku przeprowadzenia żmudnej kwerendy, która objął oprócz zbiorów bibliotek polskich także zbiory rodziny Łopacińskich, znacząco poszerzył wiedzę o publikowanych i rękopiśmiennych źródłach dotyczących postaci Łopacińskiego.

Uroczysta promocja książki miała miejsce 5 X w WBP im. H. Łopacińskiego. Publikację rekomendowała prof. Halina Pelcowa (jeden z recenzentów pracy). Spo-

¹ Autorem pierwszej próby monograficznego ujęcia życia i działalności Hieronima Łopacińskiego był prof. Feliks Araszkiewicz. Zob. F. Araszkiewicz. *Hieronim Łopaciński 1860-1906*. Lublin 1928.

tkanie ubarwił udział uczniów z Państwowych Szkół Budownictwa i Geodezji w Lublinie, które to szkoły - 29 IX - uroczystie przyjęły imię Hieronima Łopacińskiego. Młodzież przygotowała inscenizację, przedstawiającą sceny z życia profesora Łopacińskiego.

Opublikowano wydawnictwo albumowe *Hieronim Łopaciński 1860-1906* w opracowaniu Zdzisława Bielenia (warto wspomnieć, iż w roku 2004 Zdzisław Bieleni opublikował zbiór wspomnień o Łopacińskim, nader często wykorzystywanych i cytowanych w Roku Łopacińskiego; fragmenty wspomnień przywołał m.in. ks. dr Alfred Wierzbicki w homilii wygłoszonej na cmentarzu przy ul. Lipowej w czasie uroczystej mszy św. w stulecie śmierci Łopacińskiego). Wydano także jubileuszową kartę pocztową, rozpowszechnianą wraz z okolicznościowym stemplem.

Rok Łopacińskiego to także wiele cennych inicjatyw podjętych przez lubelskie media, które wiernie towarzyszyły obchodom Roku Łopacińskiego w WBP. Wydarzeniem kulturalnym stał się film wedle scenariusza i w reżyserii Adama Kulika "By czas nie zatarł i niepamięć", którego premiera miała miejsce w kwietniu w WBP im. H. Łopacińskiego. Wykorzystano w nim materiały biblioteczne, zbiory Muzeum Lubelskiego i archiwa rodziny Łopacińskich z Krakowa. Na temat działalności Hieronima Łopacińskiego wypowiadali się w filmie m.in. pracownicy WBP im. H. Łopacińskiego: dyr. Zdzisław Bieleni, dr Adrian Uljasz, Elżbieta Kurpińska (kierownik Działu Zbiorów Specjalnych WBP) i Michał Stanek (pracownik Działu Zbiorów Specjalnych WBP). Filmowy dokument biograficzny o Łopacińskim, wielokrotnie emitowany w Roku Łopacińskiego, istotnie poszerzył wiedzę mieszkańców Lublina i Lubelszczyzny na temat patrona Biblioteki.

Sluchacze Radia Lublin brali udział w konkursie radiowym, w którym musieli wykazać się wiedzą nt. życia i działalności Łopacińskiego. Przygotowano dla nich następujące pytania: Kiedy i gdzie urodził się Hieronim Łopaciński? Jakim herbem pieczętowała się rodzina Łopacińskich? Gdzie i jakie studia ukończył Hieronim Łopaciński? Hieronim Łopaciński jest lublinianinem z wyboru. W którym roku przybył do Lublina i jaką pracę tutaj podjął? Hieronim Łopaciński wiele swoich prac ogłaszał pod pseudonimem. Jak brzmiał ów pseudonim i jaki miał związek z biografią Łopacińskiego? Od roku 1900 Hieronim Łopaciński był członkiem – korespondentem instytucji naukowej, mającej siedzibę w Krakowie. Jaka to instytucja? W roku 1901 Hieronim Łopaciński współorganizował dwie wystawy lubelskie. Jakie to były wystawy? Kiedy i w jakich okolicznościach nastąpiła przedwczesna śmierć Hieronima Łopacińskiego? Kto sporządził pierwszą bibliografię prac Hieronima Łopacińskiego, w którym roku i w jakim dziele została ona opublikowana? W którym miejscu w Lublinie jest zlokalizowana ulica, której patronem jest Hieronim Łopaciński?

25 sierpnia, w rocznicę tragicznej i przedwczesnej śmierci Hieronima Łopacińskiego, w kaplicy cmentarnej przy ul. Lipowej w Lublinie została odprawiona w Jego intencji msza św., którą koncelebrowali: ks. Arcybiskup Senior Bolesław Pylak, ks. dr Franciszek Przytuła (Kościół pw. Wniebowzięcia NMP), ks. Leszek Surma (Kościół pw. Św. Pawła Apostoła), ks. dr Alfred Wierzbicki (Prorektor Seminarium Duchownego w Lublinie). Homilię wygłosił ks. dr Alfred Wierzbicki. Po mszy zostały złożone wieńce na grobie Hieronima Łopacińskiego. Pomnik nagrobny został – staraniem Dyrekcji WBP im. H. Łopacińskiego – poddany renowacji. Na temat renowacji pomnika mówiła Monika Konkolewska – konserwator dzieł sztuki, rzeczoznawca Związku Polskich Artystów Plastyków.

We wrześniu otwarto, przygotowaną przez pracowników Działu Zbiorów Specjalnych pod kierunkiem Elżbiety Kurpińskiej, wystawę jubileuszową, opartą na materiałach dotyczących Hieronima Łopacińskiego, znajdujących się w zbiorach

rach WBP. Na uwagę zasługuje niezwykle scenografia wystawy – odtworzenie gabinetu Łopacińskiego, miejsca pracy naukowca. W gablotach wystawowych znalazły się rękopisy Łopacińskiego, publikacje naukowe uczonego, winiety czasopism, w których publikował oraz dokumenty biblioteczne, dotyczące profesora. Odtworzono drzewo genealogiczne rodziny Łopacińskich. Wystawa cieszyła się ogromnym powodzeniem, zwłaszcza wśród młodych mieszkańców Lublina. Pomysłodawcy i wykonawcy wystawy mają nadzieję, że trud nie poszedł na marne – poprzez niekonwencjonalną ekspozycję Hieronim Łopaciński stał się postacią barwną i wartą zapamiętania.

Ogromnym zainteresowaniem cieszyła się również konferencja naukowa “Hieronim Łopaciński. Epoka – Ludzie - Region”, która odbyła się w WBP im. H. Łopacińskiego w dniach 19- 20 IX. Współorganizatorami konferencji byli: Instytut Historii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej oraz Instytut Historii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Konferencję otworzył Marszałek Województwa Lubelskiego Edward Wojtas, zaś referaty wygłosili: prof. dr hab. Jerzy Starnawski *O życiu naukowym w Królestwie Polskim w czasach Hieronima Łopacińskiego*; prof. dr hab. Wiesław Śladkowski (UMCS) *Lublin w czasach Hieronima Łopacińskiego*; prof. dr hab. Zygmunt Mańkowski (UMCS) *Spoleczność Lublina wobec wyzwań epoki na przełomie XIX i XX wieku*; prof. dr hab. Jan Lewandowski (UMCS) *Krąg społeczny Łopacińskiego w okresie I wojny światowej*; dr Magdalena Kwiatkowska (UŁ) *Korespondencja Hieronima Łopacińskiego jako źródło do badań ruchu wydawniczego w Polsce na przełomie XIX i XX wieku*; Grażyna Piechota (UMCS) *Powstanie zasobu księgozbioru starodrucznego Biblioteki im. H. Łopacińskiego*; mgr Ewa Hadrian (WBP im. H. Łopacińskiego) *Literatura piękna w zbiorach Hieronima Łopacińskiego*; dr Grażyna Jakimińska (Muzeum Lubelskie): *Wkład Hieronima Łopacińskiego w przygotowanie wystawy Przedmiotów Sztuki i Starożytności z 1901 r. oraz w organizację Muzeum Lubelskiego*; dr Adrian Uljasz (WBP im. H. Łopacińskiego) *Hieronim Łopaciński - bibliotekarz, bibliograf i bibliofil*; mgr Mariola Augustyniak (UŁ) *Hieronim Łopaciński a wizerunek bibliotekarza XXI wieku na przykładzie Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego*; dr Alicja Matczuk (UMCS) i mgr Monika Krzywicka (UMCS) *Bibliografia w kręgu zainteresowań Hieronima Łopacińskiego*; prof. dr hab. Albin Koprucki (UMCS) *Aktywność oświatowo-kulturalna i społeczna ziemianek w regionie lubelskim na przełomie XIX i XX wieku*; prof. dr hab. Bronisław Mikulec (UMCS) *Działalność gospodarcza i społeczno-filantropijna rodziny Vetterów*; prof. dr hab. Stanisław Fita (KUL) *Lubelscy wychowankowie Szkoły Głównej Warszawskiej – ich rola w kulturze miasta i regionu*; dr Agata Walczak – Niewiadomska (UŁ) *Kalisz i kaliszanie w życiu Hieronima Łopacińskiego*; mgr Józef Kus (Archiwum Państwowe w Lublinie) *Materiały do biografii Hieronima Łopacińskiego w Archiwum Państwowym w Lublinie*; prof. dr hab. Ryszard Szczygieł (UMCS) *Hieronim Łopaciński jako historyk regionu między Wisłą a Bugiem*; doc. dr Jan Gurba *Zainteresowania Hieronima Łopacińskiego pradziejami Lubelszczyzny*; prof. dr hab. Halina Pelc (UMCS) *Lubelszczyzna w materiałach “Wisły”*; dr hab. Jadwiga Konieczna (UŁ) *Współpraca Hieronima Łopacińskiego z “Wielką encyklopedią powszechną ilustrowaną” w zakresie upowszechniania wiedzy o książce i bibliotece w początkach XX wieku*; dr Piotr Dymmel (Archiwum Państwowe w Lublinie) *Tradycje archiwalne Lublina w czasach Hieronima Łopacińskiego*. Konferencja i publikacja pokonferencyjna zostały zrealizowane ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu Operacyjnego “Edukacja kulturalna i kształcenie

kadr kultury”. Prof. Maria Juda we wstępie do pokonferencyjnej publikacji napisała: “Szeroki wachlarz problemów poruszonych na konferencji dał możliwość bliższego poznania Hieronima Łopacińskiego jako uczonego, bibliotekarza, bibliofila i społecznika. Katalog pytań i odpowiedzi niewątpliwie nie został wyczerpany, ale wyniki sesji pozwalają mieć nadzieję, że wysiłki w tym kierunku będą kontynuowane. Hieronim Łopaciński na pewno na to zasługuje”².

W Roku Łopacińskiego został ogłoszony konkurs na małą formę graficzną. Regulamin konkursu WBP im. H. Łopacińskiego opracowała wspólnie z Lubelskim Towarzystwem Miłośników Książki i Towarzystwem Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego. Przez kilka miesięcy zbierano prace. Zgłoszono 60 prac 25 autorów. Warunki konkursowe spełniło 19 z nich. Jury zdecydowało się nie przyznawać I nagrody; przyznało dwie II nagrody, które otrzymali: Tadeusz Ramik z Gdańska za pracę w technice akwaforta-akwafinta pt. ”Pamięć Hieronima Łopacińskiego” i Dorota Iwona Kamińska ze Stargardu Szczecińskiego za pracę w technice suchorytu z portretem Hieronima Łopacińskiego. Przyznano ponadto dwie III nagrody, które otrzymali: Czesław Kazimierz Woś z Ostrowa Wlkp. za pracę w technice akwaforty pt. “Kaplica św. Boromeusza w Nałęczowie”, Władysław Kościelniak z Kalisza za pracę w technice gipsorytu pt. ”Panorama dawnego Lublina”. Prace konkursowe eksponowano na wystawie w holu WBP, wydano także katalog powystawowy.

Prelekcje, poświęcone życiu i działalności Hieronima Łopacińskiego, wygłaszali w gimnazjach i szkołach średnich pracownicy Biblioteki: dyr. Zdzisław Bieleń, Ewa Hadrian i Tomasz Dąbrowski. Ponadto dr Zdzisław Bieleń wygłosił prelekcję nt. życia i działalności Hieronima Łopacińskiego w ramach wykładów powszechnych Polskiego Towarzystwa Historycznego, które odbywały się w Muzeum Lubelskim.

Dopełnieniem Roku Łopacińskiego był jubileusz 80-lecia Lubelskiego Towarzystwa Miłośników Książki, obchodzony wspólnie przez WBP im. Łopacińskiego i LTMK. W czerwcu, w siedzibie Biblioteki, odbyły się uroczystości jubileuszowe z udziałem wielu znakomitych gości, m.in. przybyli członkowie polskich towarzystw bibliofilskich, otwarto ponadto wystawę jubileuszową i wydano setną publikację LTMK (*Biblioteczka Lubelskiego Towarzystwa Miłośników Książki* autorstwa Haliny Wolskiej, emerytowanego pracownika WBP).

W listopadzie zakończono rozbudowę gmachu Biblioteki. Było to radosne wydarzenie, będące uwieńczeniem działań jubileuszowych, związanych z obchodami Roku Łopacińskiego. Fakt ten jest jednocześnie łącznikiem pomiędzy Rokiem Hieronima a Rokiem Jubileuszowym Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego, który będzie obchodzony w roku 2007. Dodatkowe pomieszczenia, nowe agendy czyli nowoczesna biblioteka publiczna dostępna dla wszystkich. “Pan Hieronim by się ucieszył” – tytuł artykułu z prasy lubelskiej najpełniej oddaje wagę tego wydarzenia. Nowy gmach Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Roku Łopacińskiego - to najpiękniejszy hołd, jaki można było złożyć patronowi Biblioteki³.

² *Hieronim Łopaciński : epoka, ludzie, region : materiały z konferencji naukowej, Lublin, 19-20 września 2006 r.* Red. Z. Bieleń. Lublin 2006 s. 10.

³ Obszerna relacja fotograficzna z wydarzeń Roku Łopacińskiego i wykaz publikacji prasowych dotyczących obchodów są dostępne na stronie internetowej Biblioteki: <http://hieronim.wbp.lublin.pl>

Msza św. odprawiona w intencji Hieronima Łopacińskiego

Złożenie wieńców na grobie Hieronima Łopacińskiego

Modlitwa przy grobie Hieronima Łopacińskiego

Otwarcie wystawy poświęconej życiu i działalności patrona WBP

Gabinet Łopacińskiego

Zaproszonych gości wita Zofia Ciuruś - dyrektor WBP im. H. Łopacińskiego

Zofia Ciuruś - dyrektor WBP im. H. Łopacińskiego otwiera konferencję
"Hieronim Łopaciński. Epoka – Ludzie - Region"

Wystąpienie Edwarda Wojtasa - Marszałka Województwa Lubelskiego

Dr Zdzisław Bieleń zapowiada wykład prof. dra hab. Jerzego Starnawskiego

Uczestnicy konferencji

Fot. Paweł D. Znamierowski